

Köksal: Bankalar Sermaye Piyasası Faaliyetlerinde Bulunmalı

Aracı Kuruluşlar Birliği Başkanı Attila Köksal, Sermaye Piyasasında Gündem'in Eylül sayısındaki yazısında yeni Sermaye Piyasası Kanunu Tasarısında yer alan aracılık faaliyetlerini değerlendirdi. Tasarı ile sermaye piyasası faaliyetlerinin sadece aracı kurumlar tarafından yapılacağını dile getiren Köksal, gerek geniş dağıtım kanalları, gerekse ileri teknoloji ve donanımlı insan kaynağı ile bankaların Türkiye sermaye piyasası için önemini vurguladı. Köksal, bankaların mevcut sermaye piyasası faaliyetlerine yeni düzenlemede de imkân tanınması gerektiğini söyleyip, "Bu yöndeki görüşümüzü Kurula resmi olarak iletirken, çeşitli vesilelerle kamuoyunda da dile getirmeye devam ediyoruz" dedi.

Başkan Köksal sunuş yazısında, dünyada benzer tartışmaların sürdüğünü ifade ederek, gelişmiş ülkelerde de bankacılık ve sermaye piyasası faaliyetlerinin ayrılmasının gündemde olduğunu belirtti. ABD'de 1933 yılında yatırım bankacılığını ticari bankacılıktan ayıran Glass-Steagall yasanın 1999 yılına kadar devam ettiğini belirten Köksal, yasanın kaldırılmasının ardından bankaların çok yüksek riskler aldığı ve krize giden sürecin hızlandığı yönündeki eleştirilere dikkat çekti. Köksal ayrıca benzer gündemin İngiltere ve Almanya'da da olduğunu söyledi. Köksal, Türkiye'de bankaların sermaye piyasası için önemli olduğunun altını çizerek, orta vadede dünyadaki tartışmaları ve planları göz önünde bulundurarak, bankacılık ve sermaye piyasası faaliyetlerinin ayrışması fikrinin değerlendirilmesi gerektiğini ifade etti.

Opsiyon Sözleşmeleri

Gündem'in bu ayki ilk raporunda türev piyasalarının önemli bir ürünü olan opsiyon sözleşmeleri ele alınıyor.

Eski Roma'dan Organize Opsiyon Piyasalarına...

Opsiyon sözleşmelerinin ilk kullanımı eski Yunan ve Roma devrinde tarım alanındaki uygulamalara uzanıyor. 1973 yılında Chicago Board Options Exchange'in (CBOE) kurulması opsiyon piyasaları için bir dönüm noktası oluyor.

Günümüzde, yatırımcı ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş, hayli karmaşık yapıda opsiyon sözleşmeleri yazılmakta. Bu sözleşmelerin dayanak varlıkları hisse senetleri, borsa endeksleri, faiz, yabancı para ve emtia olabiliyor. Raporda dayanak varlığına göre opsiyon türlerine ve egzotik opsiyon sözleşmelerine ayrıntılı olarak yer veriliyor.

Opsiyon Sözleşmeleri Neden Tercih Ediliyor?

Bir türev ürün olarak opsiyon sözleşmeleri, güncel finansal risk yönetim araçları arasında. Bu ürünler risk yönetiminin yanında, sunduğu kaldıraç alanı, arbitraj imkânı ve kâr potansiyeli sebebiyle de tercih ediliyor.

Spot Piyasa mı Opsiyon Piyasası mı?

Opsiyon sözleşmeleri, maliyetlerinin düşük, kaldıraç etkisinin yüksek olması sebebiyle spot piyasalara göre daha yüksek kazanç sağlayabilmekte. Ancak kullanımı ayrı bir uzmanlık gerektiren bu sözleşmelerin yanlış kullanımına bağlı olarak büyük kayıplar da yaşanabiliyor. Bu araçlar riskleri önleme avantajı sağlarken, kriz dönemlerinde ise krizin etkisini arttırıcı etki yaratabiliyor. Raporda opsiyon sözleşmelerinin alım-satımına yönelik örneklerle yer veriliyor ve spot piyasa yatırımları arasındaki farklılara değiniliyor.

Gelişmekte Olan Ülkelerde Türev Piyasaları

Gündem'in ikinci makalesinde, TSPAKB başkanlığındaki Uluslararası Menkul Kıymet Birlikleri Konseyi Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi tarafından hazırlanan "Gelişmekte Olan Ülkelerde Türev Piyasaları Raporu" ele alınıyor. Çalışmada Brezilya, Güney Kore, Meksika ve Tayland'daki türev piyasalarının düzenlemeleri, işleyişi ve piyasa büyüklükleri incelenirken, piyasanın gelişimi için çeşitli politika önerileri de sunuluyor. Raporda, incelenen ülkelerde türev piyasalarının gelişmişlik düzeylerinin farklı oluşu ifade edilirken, daha sıkı düzenlemelere tabi olan piyasaların daha çok geliştiği görülüyor. Raporda, piyasa katılımcılarının daha kesin kuralları ve düzenlemeleri tercih ettiği belirtiliyor.

Piyasalarda Farklı Düzenleyiciler Bulunabiliyor

Rapora göre; sermaye piyasası otoriteleri aynı zamanda organize türev piyasalarının düzenlenmesinden de sorumlu. Ancak, genellikle finansal kuruluşların aktif olduğu tezgâhüstü piyasadan ise merkez bankaları sorumlu. Güney Kore ve Brezilya'da özdüzenleyici kuruluşların da düzenleme konusunda etkili olduğu görülüyor.

Türev İşlemler Organize ve Tezgâhüstü Piyasalarda Yapılıyor

Dünyada ön sıralarda yer alan Kore'de yıllık 66 trilyon \$, Brezilya'da ise 3 trilyon \$'lık türev işlemi yapılıyor. Bu ülkelerde işlemler genellikle borsalarda yapılıyor. Meksika'da ise bankaların kendi aralarında yaptıkları tezgâhüstü işlemler daha yoğun.

Merkezi Takas Kurumları Kuruluyor

İncelenen ülkelerde borsada yapılan işlemlerin takası genellikle ülkenin merkezi takas kurumu tarafından yapılırken, tezgâhüstü işlemlerde tarafların sözleşmesine bağlı olarak takas gerçekleşiyor. Ancak tezgâhüstü işlemlerde, kriz gibi öngörülmeleyen durumlarda takas riski bulunuyor. Bununla birlikte Kore, yakın zamanda bu piyasada merkezi karşı taraf olan bir kurum oluşturmayı planlarken, Brezilya'da bazı ürünler için merkezi karşı taraf sistemi mevcut.

Bilgi İçin: Cennet Türker Tel: 212-280 85 67 Dahili:119 e-posta: cturker@tspakb.org.tr

Raporun tamamına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

TSPAKB hakkında:

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), 101 aracı kurum, 1 vadeli işlemler aracılık şirketi, 41 bankanın üye olduğu özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur. 11 Şubat 2001 tarihinde kurulan Birlik, meslek kurallarını oluşturmakta ve sektörü denetlemektedir.